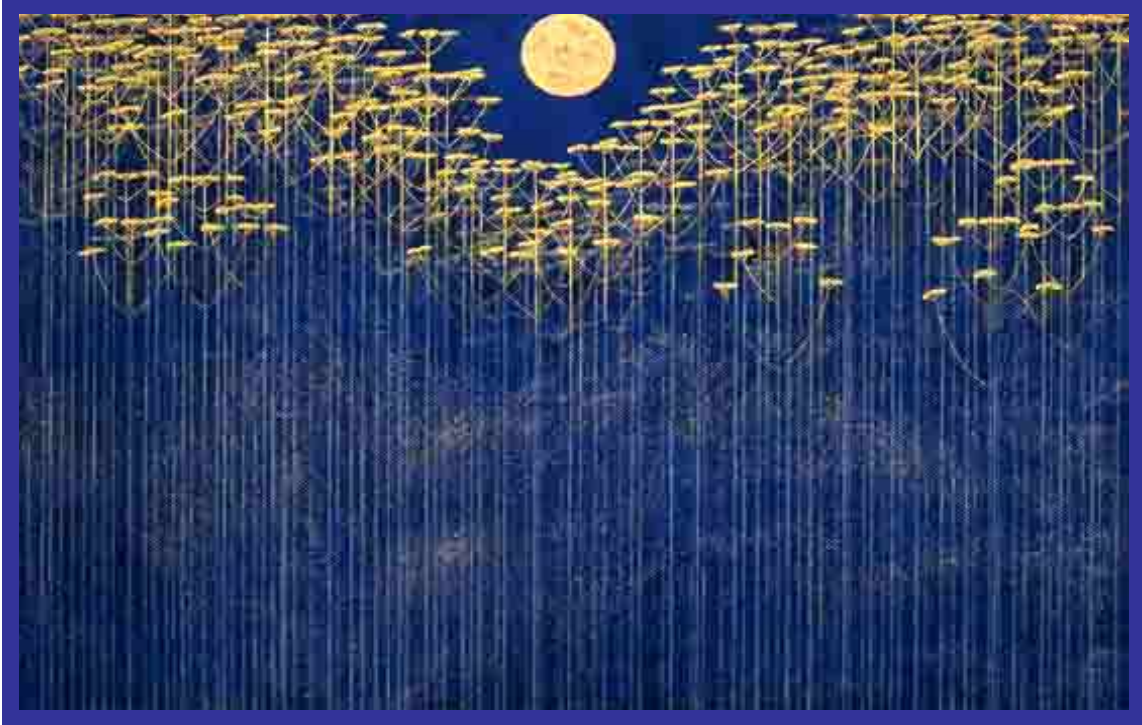

THU, VÀNG MÃY ĐỒI

CAO VỊ KHANH

Tự dựng ...

... tự dựng rồi trời đổ sương đầy những sớm mai. Sương như hơi thở nắn nít của đêm sắp bỏ đi. Đồi núi, phố xá, cỏ cây lẫn lộn trong hơi sớm mù mù. Sương bay là là, sương rơi lả lả. Sương từ vạt núi tuôn xuống. Sương từ mặt sông bốc lên. Sương vánh vát ngoài đầu ngõ. Sương len lách vào hẻm phố. Sương tràn ngoài xa lộ. Sương thổi từng giòng khói trắng bay lan man vào từng lối tắt đường quanh, vất lên cái nóc tháp chuông nhà thờ dát bạc, luồn vào khung cửa sổ khép hờ làm ai đó vội kéo góc chần lên phủ kín bờ vai bỏ hờ. Sương lấp lửng trườn lên hàng ghế đá công viên, rồi lặng lẽ sà xuống tưới đẫm những luống cỏ rướm vàng. Sương tự trời cao nghiêng xuống hay sương từ đất thấp vói lên mà sương thấm vào vai người bộ hành dậy sớm làm ai đó rùng mình rồi chột ... một thoáng nghĩ ... ở ... vậy mà đã thu rồi !

Mùa thu sẽ sàng trở về bằng những bước chân sương rất nhẹ.

Hôm kia, mà cũng đâu chắc hôm nào, từ những góc phố khuất, từng bầy chim rủ nhau tụ về vãn vũ, bay liệng như thoi đưa, miệng kêu hót hải vừa như thúc giục vừa như chần chừ trước một chuyến đi xa, xa lắm. Người qua đường bước chân bỗng có hồi như khựng lại, rồi... rảo bước nhanh hơn. Đường phố chợt có khi như ngừng đọng, rồi...vội vã bắt lại cái nhịp vừa để lỡ. Lòng người có một thoáng như ráo hoảnh... Có một cái gì băng lảng đâu đây. Có một cái gì chực chờ muốn nói ... mà môi không hở được ra lời.

Mùa thu trở về, lạ lẫm như mọi khi.

Ngày hôm trước nữa, trên bãi đất trống phía tây thành phố, gánh xiệc dạo đã lo cuốn lều hạ rạp, cái vòng quay khổng lồ treo đèn kết tuội đã quay suốt một mùa hè giờ được tháo ra, chất chồng như một đồng phế liệu. Máy cái loa phóng thanh phát rân những bài nhạc vui nhộn cũng đã được gỡ ra khỏi mấy cọc sắt, vất bừa bãi xộc xệch như những cái miệng máu. Bên những chiếc xe van biến chế làm nơi ăn ngủ, những nghệ nhân hết việc đang vội vã thu xếp đồ nghề vào mấy chiếc rương cũ kỹ. Khuất sau tấm bảng quảng cáo sơn phai nhoè nhoẹt, chú hề quen thuộc, không còn cái áo rằn ri và cái quần thùng đóng bộ, bô mắt lớp phấn son ngây ngô, ngồi một mình, cô đơn và lạt lẽo như một pho tượng cũ bỏ quên.

Mùa thu dớm đến, có một lúc mọi sự tưởng chừng như ngừng lại. Một khoảnh khắc nào đó. Một khoảng trống nào đó hay chính là một khắc khoải nào đó. Biết đâu.

Mà có thực. Trời đất cỏ cây và lòng người. Tụ đọng rồi thấy một chút băng khuâng. Một cái gì đó xao xác. Một thứ gì đó không yên. Tụ đọng rồi thấy nao nao. Thấy là lạ dù vẫn đất trời đó, sông nước đó, gió mây đó, cỏ cây hoa lá đó. Có điều trời đất đó đọng không ra chiều lãng đãng. Gió mây đó bỗng nặng nề nổi niêm. Cũng là cơn gió quen nhưng trưa nay sao thấy hiu hiu. Vẫn là vạt mây đó sao hoàng hôn này lại ngán ngát. Có cái gì đó đang trở dậy, cựa mình, dù đã thúc thủ nằm yên từ lâu lắm trong cái góc khuất nhất của lòng ta.

Cái gì đó ? Ai mà biết được. Nhưng rõ ràng nó đang cọ quây, đang vùn vẫy cho rớt lớp phấn bụi thời gian. Một ám ức chưa được giải thông ? Một chuyện đôi co chưa ngã ngũ ? Một niềm vui chưa từng ? Một nỗi buồn chưa tỏ ? Hay một dáng người ? Có đôi khi chỉ một tiếng cười ? Rất có thể chỉ một tiếng khóc ? Ngọn đuốc cháy lập lòe trên khuôn mặt sinh ly. Giọt nước mắt tử biệt khóc ngoài ngàn dặm. Ánh trăng xanh mờ một đêm mười bảy. Ngón tay ngoéo hờ giữa góc phố trăm năm. Tường đã khuất lấp. Tường đã chôn vùi dưới tầng tầng tất bật của từng ngày qua, từng đêm tới, tuần tuần, tháng tháng, năm năm....

Vậy mà không. Rõ ràng là không. Nó đang trở dậy kia, trong cái cạn sót và thăm thẳm của lòng ta. Nó theo cái quạnh quẽ của hơi thu mà máy động. Rồi thì là

một hoạt cảnh. Hoặc chỉ là một ấn tượng. Có khi chỉ là một cái ngoái nhìn hồi nào mà làm xốn xang lại cả dạ. Có khi chỉ là một trách móc không đâu lại làm trĩu trĩu đến bây giờ. Hay khi không rồi một bước chân nhún nhảy của ai đâu một lần nào đó, bỗng làm rộn rã lại đến tội nghiệp con tim đã quá chừng mệt mỏi.

Một chút xíu thôi, chút thôi. Nhưng mà quả tình có đó, còn đó.

Lòng ta đã vậy. Trời đất lại mang mang...

Trời đất quả thật là mang mang...

Nắng không ra nắng. Mưa chẳng ra mưa. Không gian cứ ui ui, thời tiết âm âm lạnh lạnh. Trời đất như có gì bấn khoăn lăm, như cứ ray rứt gì đâu, như muốn bỏ một cái gì mà không nỡ, muốn giữ một cái gì mà chưa định. Ngày vẫn lên mà chừng như uể oải. Đêm mỗi mồn mỗi lúc một lê thê hơn. Giữa trời và đất như có gì lung linh nổi lại, giữa ngày và đêm nấn nịu những giờ khắc loảng. Cứ như vậy, giữa những đối cực bỗng nhùn nhằng cái khoảng trống không tên, cái gì không biết là cái gì, mà như sương, như khói, như hiu hắt, như tiêu sơ... Như có đó mà không có đó. Như không có đó mà không là không có đó. Không gian như có dây tơ. Bước đi sẽ đứt động hồ sẽ tiêu... (*)

Vậy đó... vậy đó ...

... Rồi một buổi sáng, choàng mắt dậy, có cái gì lốm đốm ngoài vườn, trên hàng phố, xa một chút trong công viên, xa hơn nữa trên sườn núi... một đốm vàng...Ờ, một đốm vàng giữa chòm lá hôm qua còn xanh mướt, một dây đồ trên rừng cây hôm kia còn xanh rì. Thu tới thật rồi, tới hồi khuya khi núi còn trầm mặc, sông đương lững lờ, phố xá im ỉm và người, người còn đang chìm nổi giữa chiêm bao. Thu tới như một bất ngờ dù đã từng phen dọ dẫm. Thu tới, e dè một chiếc lá...

... Rồi hai chiếc lá trở màu, rồi ngàn chiếc lá, rồi trăm ngàn, rồi triệu triệu chiếc lá trở màu cùng một lượt. Cái biển lá xanh ngát hôm qua hôm kia còn làm gọi lên sự yên bình rất đổi, bỗng đâu chen chúc từng vệt màu nóng hổi, đủ hơ ấm cả một tấm lòng đang lạnh. Vàng, vàng vàng, đỏ, đỏ đỏ, tím, tím tím, nâu, nâu nâu... Xanh chen vàng, chen đỏ, chen tím, chen nâu. Rồi vàng đỏ tím nâu chen xanh. Rồi tới lúc đỏ con mắt mới thấy được một đốm xanh, lẻ mọn.

Chẳng mấy lúc, thu đúng mùa chín rộ, nở bùng ra lộng lẫy. Lộng lẫy tới độ làm lòng người cũng vui lây. Ngó lên núi, cả một núi gấm hoa. Nhìn ra xa, gần, trước, sau, phải, trái, chỗ nào cũng sắc với màu, cũng phấn son của trời đất. Lang thang vào rừng phong một ngày nắng tốt như len lách giữa trùng trùng trái tim còn rất trẻ. Hồng hào. Tươi rói. Mỗi bận gió thổi qua, cả một rừng tim đỏ cùng réo lên cái nhịp thanh xuân.. Vói tay ngắt chiếc lá, cọ nhẹ vào môi nghe mềm mại, mặt lá ửng hồng tủa ra li ti những đường gân nhỏ như ngàn mạch máu vân vi trên má ai ngày xưa, nhan sắc.

Những ngày nắng, thứ nắng trong vắt và hiền hòa của mùa thu, biển lá còn được dát lên ngân nhũ, nhìn xa như một bức gấm thêu hoa mà bàn tay ngọc ngà đã điểm xuyết thêm đây đó những sợi tơ kim tuyến.

Mùa thu đã thay lá thành hoa. Cả một vùng núi non, rừng rậm, ao hồ... biến thành một vườn hoa không rào chắn, thứ hoa không có ong bướm cọt đũa mà chỉ có toàn gió lượn. Có lạc vào rừng thu một ngày trở gió, thấy gió bốc lên cả một khối màu sắc lung linh lung linh mới thấy cái thâm ân của trời đất. Thiên địa đâu có bất nhân. Mặt đất này toàn là thực phẩm trần gian, no được hay không chính là do lòng ta đó.

Rồi lắm khi những cơn mưa bất chợt, mưa bay nghiêng làm như nước cũng đổi màu. Mưa thu không nặng hột, chứa trong cái túi long lanh của nó những đốm xanh đỏ tím vàng, cuốn theo gió thổi, rải tung màu sắc ra trời như bông giấy rải trong mùa lễ hội. Dứt mưa, nước thấm vào thân cây đen sẫm, tàng lá đã đỏ, ửng đỏ thêm, chòm lá đã vàng, hực vàng thêm, tuyệt tác.

Những buổi chiều không mây, mặt trời mùa thu rất nguội, rải đều hết thứ nắng ấm, vàng và trong như hổ phách, mọi thứ, mọi vật kể cả cái biển lá đủ màu rồi cũng nhòa tan vào cái màu vàng lồng lộng đó. Trên những con đường qua lại, những chòm cây chụm đầu thường đồng lõa cho người ta núp bóng tình tự, bỗng chốc hực hỡ, sáng trưng vì những chiếc lá vàng ăn nắng làm cả phố lá vàng thêm. Những tình nhân e thẹn được dịp cũng muốn tung hô ra cho hết, một lần. Khu phố xưa không chừng cũng bớt đi cái vẻ cau có ủ ê của tháng năm cần cỗi khi ngọn nắng vàng thu len vào tới những hóc hẻm bỏ quên, làm tươi lại cả những vì tường bệ cửa đã rong rêu. Đến đá xanh chừng như cũng muốn ửng vàng như lá...

Chỉ có điều, chỉ có điều, trên những hàng dây điện càng lúc càng thấy vắng bật dẫu chim... những bầy chim dần dần đã bỏ đi hết. Ngày đã thấm lạnh. Gió đã đổi chiều, từ mạn bắc thổi xuống... miên man, miên man.

Cái lộng lẫy rồi có phải, chẳng qua ... cũng chỉ là tín hiệu của một sự tàn phai, sẽ đến.

Thử tưởng đến cái màu vàng trong những bức tranh của Van Gogh, thứ màu vàng nóng sốt, chói chang đến quay cuồng trong cặp mắt buồn bã của người họa sĩ mang tâm bệnh. Màu vàng của thứ nắng quái chiều hôm, rồi ra, chỉ là dấu hiệu của một ngày sắp tắt.

Mùa thu cũng vậy. Thu vàng lịm, thu tím thắm, thu đỏ quạch... vẻ rực rỡ đó của mùa thu dường như cũng chính là cái hơi thở hắt của đất trời trước khi tịch diệt, là lần gượng dậy cuối cùng của một năm đã tới hồi mệt mỏi.

Gió trở chiều. Mưa nắng, nắng mưa mấy đổi, từng ngày ngày một lạnh thêm...

Mùa thu đã đến bằng những bước chân thật từ tốn thì khi bỏ đi, những bước chân thu lại rất vội vàng. Một sớm, một chiều... Từng chiếc lá rứt khỏi cành, vèo bay, tấp vào một vạt cỏ úa hay mắc lại trên khung cửa nhà ai đó. Lá rơi trên vai pho tượng trắng, trên ghế đá, trên bờ thạch ngoài bến nước. Lá rơi trên vai người đi bộ rảo bước, trên tóc rối người chờ người trong góc khuất công viên. Lá rơi theo mưa, thắm thì theo mưa. Lá rơi theo gió, run rẩy theo gió. Rồi khi không gió cũng chẳng mưa mà lá vẫn rơi rơi. Lá rơi, rơi hoài rơi hũy... rơi cho

đến lúc chỗ nào cũng đầy xác thu vàng. Hàng ba, hè phố, mái hiên, những lối tắt, những đường ngang. Lá rụng từng chiếc một, rồi lá rụng từng chùm, từng bưng... lá rụng tất tả, rụng ngược xuôi, rụng bời bời, rụng không kịp nghỉ... Lá rụng như cả một trời thu rụng. Xanh vàng tím đỏ tung hê, tan tác. Ngày vội vã lắm rồi. Chiều tới sớm. Đêm nồm nớp đầu đầy.

Dưới gốc cây phong, lá khô nằm sắp lớp. Lá thu năm nay nằm đè lên lá những mùa thu trước. Lớp đã khô giòn. Lớp còn âm ẩm. Dẫm từng bước nhẹ, có nghe không, tiếng thu kêu xào xạc. Trên những bãi lá thành phố, không có con nai vàng nào ngơ ngác, nhưng chắc sẽ có hơn một người bỗng thấy mình ngớ ngẩn khi thấy sự đổi thay quá đột ngột của đất trời. Mới đó ! Đã quạnh hiu ! Cây lá trống không. Đất trời trống không.

Ai đó đã qua đây, rồi có để lại gì không, kể cả một dấu chân đã dẫm lên mấy lần lá úa. Lá sẽ rơi lấp lên tất cả, con đường, bãi cỏ, ngõ phố, công viên, tiếng cười lanh lảnh một mùa hè, giọt nước mắt lẫn vào giọt mưa bất chợt, ngón tay cong như một lời hẹn vu vơ... Ai đó đã kể chuyện một con sên đi chôn một chiếc lá vàng, có cần không, khi mỗi bận thu qua, mọi thứ rồi chỉ còn là một phần mộ lớn. Mỗi chiếc lá là một kỷ niệm. Mỗi chiếc lá sẽ rả đi, theo hạn kỳ của nó. Mọi kỷ niệm sẽ lịm dần trong huyết sâu của tưởng nhớ, chỉ không biết khi nào.

Vàng thu chỉ là ảo ảnh. Và tình thu chỉ là một thứ đoạn trường.

Mùa thu đi rồi, đi rất vội. Mùa thu đi mang theo hết với nó những niềm vui chung, chỉ còn lại những tác lòng riêng. Những tác lòng quạnh quẽ một mình.

Mang theo hết đi, mang theo hết đi, mùa thu.

Để lại chẳng, đôi khi chỉ là một chiếc lá vàng mà ai đó ép khô giữa hai trang sách cũ, rồi bỏ quên giữa mồi mực thời gian...

Làm chi mấy lớp sương thu, để hai con mắt tôi mù hương em. Tìm đâu thấy, dấu đã chìm ?

Có chăng trong xác lá lịm lịm khô....

Tháng chín, mùa thu vẫn râm râm từ hai đầu nỗi nhớ !

Cao Vị Khanh

(*) Xuân Diệu